

OMLADINA

GLASILO JUGOSLOVENSKE NAPREDNE MLADINE

Uredništvo in uprava: Tomanova ulica štev. 3. — Telefon štev. 2974. — Račun poštne hranilnice štev. 15.471. — Izhaja trikrat mesečno. — Naročnina letno 35 Din. — Številka 2 Din.

Ljubljana, 15. januarja 1930.

Preteklo leto je z neverjetno brzino prisnelo uresničenje največjih idealov jugoslovenskih omladincev. Naša država je dobila svoje edino pravo edinstveno ime, odstranjeni so bili vsi plemenski zunanji znaki — postali smo tudi oficijelno eden narod. S tem je bil napravljen že davno potreben konec one brezplodne borbe, ki je obstajala v praznem prerekanju, ali smo Slovenci, Hrvati in Srbi eden ali trije narodi. S tem pa je tudi nastopila nova doba našega delovanja, doba, ki zahteva, da pričnemo naš nacionalizem izvrševati tudi praktično. Ni namreč dovolj, da se ob vsaki priliki trkammo na prsi in izjavljamo, da smo pristaši jugoslovenskega nacionalizma, ampak potrebno je, da to tudi z dejanji pokažemo. Kako to storiti? Če se ozremo malo okrog sebe, vidimo najrazličnejše probleme, katere je treba rešiti, ako hočemo, da bo narod zadovoljen. Zadovoljstvo naroda je namreč šele ona podlaga, na katero lahko zidamo stavbo boljše jugoslovenske bodočnosti.

Eden najbolj perečih problemov današnje dobe je brez dvoma socialno vprašanje, kateremu moramo posvetiti največjo pažnjo. Zato je potrebno, da začnemo hoditi po tej poti in da v to smer usmerimo naše delovanje. Lačen človek ne more biti idealist; narod pa morajo voditi samo idealisti, ako nočemo, da se zopet vrnemo v one temne dni pred 6. januarjem 1929. Po vseh naših društvih naj se osnujejo socialni odseki, v katerih se naj obravnavajo aktualna socialna vprašanja, ob enem pa naj ti odseki prevzamejo skrb za podpiranje svojega članstva.

Drugi najvažnejši problem pa je manjšinsko vprašanje, preko katerega nikakor ne smemo in ne moremo iti. Do danes na tem polju še nismo storili ničesar, ker ga v bistvu niti dobro ne poznamo. To dokazujejo demonstracije zadnjih let, katerih edini rezultat je bil policijski ukor in potem »zopet vse mirno je bilo« do prihodnje rapalske obletnice ali drugega sličnega »praznika«. Manjšinsko vprašanje je treba predvsem temeljito študirati in šele takrat, ko ga bomo dobro poznali, bomo lahko izpregovorili v javnosti. Zato se naj ustanove po naših društvih manjšinski odseki, v katerih se naj potom diskusij in predavanj obravnavajo najvažnejša poglavja manjšinskega vprašanja. Edino na ta način se bomo otrešli očitkov, da smo navadni poulični kričaći ter bomo v resnici postali delavci za »sveto stvar«.

**Razširjajte
Omladino!**

Branko Alujevič:

Potreba preorijentacije. (Pomen časopisov za nas.)

Nastali so novi časi, prekinjena je stara tradicija; poraja se novo življenje.

Potrebna je preorijentacija celokupne omladine v smislu načela: *z narodom za narod*. Napačno bi bilo stališče, da se omladina politično orientira za to ali ono stranko, brez ozira na to, da politike ne sme več biti.

Danes sestoji vsa borba v znamenju socialnih naziranj; zato je potrebno, da si postavimo točno začrtan program, ki bo vseboval naše stališče do materijalne in kulturno - moralne povzdige naroda in — kar je glavno — do socialnih sistemov. Ta program moramo vstvarjati vsi, zato pa je potrebno medsebojno spoznavanje s pomočjo časopisov in diskusij. Časopis pomeni za nas sredstvo pri vstvarjanju in izpopolnjevanju programa, ki ga sporočamo javnosti. — Narod spremlja po časopisu naš razvoj in se on tudi razvija, tako, da mu nič ne pripadamo, v obliki dogme, v katero ne sme dvomiti. — Inteligenca se ne sme sama povzdigniti brez naroda, ker je mogoče, da jo potem narod ne bo razumel. V tem slučaju ostane narod brez voditeljev in je v veliki nevarnosti njegova politična in kulturna neodvisnost.

Časopis je obenem zelo važen v našem študentskem življenju, ker zapuščajo na ta način starejši kolegi svoje ideje in stremeljenja mlajšim tovarišem, ki samo nadaljujejo započeto delo. Generacije se izpopolnjujejo in vstvarjajo življenjsko delo akademske omladine.

Točno začrtan program je posebno važen in potreben v Sloveniji. Slovenski del našega naroda je kulturno zelo razvit, zato je nujno potrebno vsaj približno določiti program, ki bo ustrezal njegovim potrebam in bo kos dosedanji zelo močni katoliški akciji. — Političnega klerikalizma ni več, ter je vsaka politična borba depasirana. Na mesto politične borbe stopa socialna borba. Pred nami stoji močan socialno - verski pokret. Naša borba ne sme biti uničujoča: ni glavno reči »ne«, če naš nasprotnik pravi »da«, ampak je treba vstvarjati nekaj novega, kar bo nadomeščalo oporekano. Borba ne sme biti direktna, marveč indirektna, ker edino ta daje pozitivne rezultate. Katoliška akcija s svojimi načeli: Bog, narod in zagotovilo socialnih pravic, predstavlja močno moralno silo, ki pridobiva ljudske simpatije.

Če pogledamo prvo načelo te akcije, vidimo, da je naše dosedanje zadržanje napačno. — Vera je notranje prepričanje človeka, ki sili na dan, zato je neumestno poudarjati, da je vera zadeva posameznika. To je mo-

goče pri inteligenci in pa pri narodu, ki je globoko versko prepričan. Verski indiferentizem ni prirojen našemu narodu, zato vidimo, da so vsi voditelji srbsko - hrvaškega dela naroda še bolj podpirali vero, ker so v njej videli sredstvo, ki daje narodu moralno odporno silo. — Načelo »Bog« je treba vzeti dobesedno v smislu vere, katera predstavlja moralno vrednost naroda in vodi nas vse po zmerni poti, daleč od ekstremov. Ne moremo — seveda — vzeti tega načela v obliki in smislu kakor se nam servira doma.

Drugo načelo: *narod*, moramo tudi mi prevzeti. Stopiti moramo med narod, organizirati ga in voditi k prosvetni in gospodarski povzdigi. Pri tem pa je naša dolžnost, da poučujemo narod v smislu samozavesti. Moramo ga prepričati o tem, da je on najvažnejši faktor, da je njegova država nad vse drugo. Za nas je glavno, da vstvarimo državo, ki bo imela samozavesten narod. Predpogoji so dani: državo že imamo, imamo pa tudi močnega nositelja najvišji oblasti.

Omladina je samo en del naroda; ona je narodovo oko. Z razvojem očesa more priti do razvoja celokupnega bitja, t. j. naroda. — Ne smemo se držati starega načela: *iz naroda za narod*, ampak postaviti moramo novo načelo: *z narodom za narod*. Narod je na prvem mestu, vse drugo je samo sredstvo v dosego močnega naroda.

Tretje načelo je tudi za nas primerno, ker se na ta način izognemo ekstremom kapitalizma in socializma. Samo ono ne sme biti ovinek, za katerim se skriva kapitalistična zaklopka.

Preorijentacija je — kakor sem že rekel — potrebna; izvesti jo moramo po teh načelih:

1. Narod je nad vse.
2. Vera je potrebna samo kot sredstvo, ki daje narodu moralno odporno silo.
3. Vsak človek mora imeti pravice, ki odgovarjajo njegovim dolžnostim in zmožnostim

S tem programom lahko stopimo *med narod* in pričnemo svoje organizatorno delo. Narodna organizacija mora biti vsestranska, ne smemo se omejiti na eno panogo gospodarskega, socialnega ali kulturnega življenja. — Gospodarske in socialne razmere so bolj enostavne, če na mesto milijonov subjektov stopijo močnejši in manj številni subjekti, t. j. organizacije. — Človek - posameznik pride lažje do veljave, če ga več ljudi podpira. Kooperacija je potrebna v vsakem oziru; ona vstvarja novo življenje.

Narod je nad vse, on si mora torej sam sebi pomagati, on mora v sebi najti borbeno in vstvarjajočo moč. Pri tem uporablja tudi vero, ki je v njem in v njej najde moralno odpornost. — Človek, prepojen z etičnimi načeli, vstvarja skupno življenje s sotripi-

nom: deluje z vsemi za vse, in mu gredo vse pravice, ki odgovarjajo njegovim dolžnostim v tej skupnosti in pa tudi njegovim zmožnostim. N. pr. delavec je delazmožen, ne najde pa službe; v tem slučaju je treba tudi njemu zagotoviti enake pravice, kakor tistemu delavcu, ki ima službo. To funkcijo pa mora vršiti organizacija. — Organizacija zastopa interes skupnosti; interes skupnosti je pa konglomerat interesov posameznih članov.

Posamezne organizacije vstvarjajo višjo organizacijo: državo, ki predstavlja ves narod. Država posreduje in kontrolira manjše organizacije, ona predstavlja najvišji faktor, ki se poslužuje organizacij, kulture in etike v svrhu zvišanja svoje moči. Ona predstavlja gospodarsko-socijalne organizacije, kakor tudi kulturno-verske, ter ima pravico vmešavanja v njih zadeve. Država ima izključno pravico do narodne vzgoje, ki jo le po tem prepušča organizacijam, ampak vedno v mejah zakonov, t. j. vzgoja ne more biti avtonomna zadeva ene organizacije, marveč ima država pravico nadziranja in usmerjanja. Na čelu države stoji nosilec vse oblasti: Kralj. Med narodom v ožjem pomenu besede in kraljem stojijo vsi drugi nositelji oblasti, ki jih predstavlja kralj v dogovoru z narodom, t. j. z organizacijami, ki tvorijo državo.

Program je kratek in tudi dovolj jasn. Mogoče je, da predstavlja samo subjektivno prepričanje, zato je debata o njem potrebna.

Vekoslav Bučar:

Na zdrovanju lužiško-srbskega dijaštva.

Od svojih prijateljev, ki sem jih spoznal na svojem študijskem potovanju po Lužici, sem sprejel več vabil, da se udeležim zborovanja lužiško-srbskega dijaštva, ki je bilo 12. avgusta t. l. v Bukecah (nem. Hochkirch) v saški Gornji Lužici.

Francé Gerželj:

Naš pokret.

3.

V ta kaotičen položaj nas je deloma privela osnovna tendenca evropske kulture, ki si je postavila dokaj napačno geslo: »Kako bi bilo ljudem boljše«. Vsi, brez izjeme, smo se oklenili tega gesla kakor rešilnega svetilnika. Vsa delavska gibanja, novorojena kooperacija, socializem vseh vrst, — vsi so zapisali na svoje prapore isto formulo: »Izboljšanje življenskih prilik«. In baš po tej poti smo prišli, in nismo si mogli kaj, da ne bi prišli ravno na točko, na kateri se danes nahajamo. Čeravno se je v tej smeri napravilo nešteto pozitivnih korakov, si moramo vendarle priznati, da ni nikjer opaziti splošnega zadovoljstva, zakaj postavlja no geslo vsebuje v sebi pred vsem egoistične momente, ki so jih posamezniki osvojili in prikrojili po svoje ter na škodo »slabjših« dali geslu pravi pomen in namen.

Organsko hibo prvega stremjenja (»kako bi bilo ljudem boljše«) se najlažje dokaže, ako prvemu stremjenju postavimo nasproti drugo, ki se da izraziti doslovno z istimi besedami, samo z malo spremembo oblike: »Kako bi bili ljudje boljše«. Zdaj pa primerjajmo. Med temi dvema stremjenji ze-

Odzval sem se prijaznim in bratskim vabilom. Zapustil sem za nekoliko dni Berlin — ono brezkončno morje od kamenja, da se zopet vidim in razgovorjam z našimi najmanjšimi brati — Lužiškimi Srbi.

Ze drugič se vozim po oni lepi valoviti pokrajini, ki je danes nemška, v kateri pa se je še pred nekoliko desetletji govoril slovanski jezik. O tem nam priča nešteto slovanskih imen in železniških postaj, na katerih se zaustavljamo, kakor Mahlov, Dobrilug, Kloče itd.

Popoldne ob štirih in pol sem v Pomorcih (nem. Pomritz), a od tukaj imam še pol ure do Bukec. Na potu proti vasi mi pride naproti gospa Wjela, žena učitelja br. Wjela s svojim malim Sokoličem Jankom. Odvedla me je v svoje stanovanje in me pogostila z odlično kavo.

Br. Wjela ni doma. On je že v dvorani, kjer se vrši zborovanje, zato se tudi jaz poslovim od gospe in odhitim na skupščino, katere začetek sem že zamudil. V dvorani me že pričakujejo moji prijatelji, ki mi bratsko prožijo desnice v pozdrav. Br. Arnošt Bart me predstavi predsedniku skupščine br. Juriju Henčlu, ta pa me v lepem govoru predstavi zbranemu narodu. Ko je omenil, da je po petdeset štirih letih, odkar zboruje lužiško-srbsko dijaštvo, prvič navzoč Jugosloven, prireja narod navdušene ovacije. Umiril se je šele, ko sem se javil k besedi.

Po mojem pozdravnem govoru prireja narod ponovno navdušene ovacije in mnogi prihajajo k meni ter se zahvaljujejo za obisk, ki je pokazal, da Lužiški Srbi v svoji borbi vendar niso sami . . .

Zvečer je bila svečana akademija, na kateri so nastopili z izbranim programom dijaški in narod. Dijaški orkester je otvoril večer z lužiško dijaško himno, nakar so sledile recitacije, pevske točke itd. Od recitacij je ostavila na vse prisotne najgloblji vtis Šewčikova pesem »Ja sym Serb«, ki jo je odlično in z zanosom deklamiral neki mladi dijak. Na mene so ostavile najgloblji vtis lužiško-srbske narodne pesmi, ki jih je s svojim kmetskimi pevskim zborom naštudi-

va širok prepad, toliko slični po svojem zvoku, a toliko različni po svoji vsebini! Prvo stremljenje se smatra kot praktična formula, njeni pristaši bodo morda rekli, da je drugo le utopija, prazna reč, nesmiselno moraliziranje. Vendar pa v najelementarnejši formi lahko druga formula pobije prvo s pregovorom: »Sit lačnemu ne veruje!« Ni nam potrebno modrovati o tem, kaj je dober človek, niti kakšen je njegov namen. Postavimo samo vprašanje: so one skupine naroda, ki se označujejo kot »boljše situirane« tudi v moralnem pogledu boljše od onih, ki so slabše situirane? Ali, da vzamemo širše merilo: predstavljajo bogati narodi sliko večje moralne popolnosti kot siromašni narodi?

Ob takem in sličnem razmišljanju spoznamo, da je življenje visoko kulturnih zapadnih narodov kompliciran sestav egoizmov, ki se borijo med seboj, ki so včasih v ravnovesju, ki se pa nikoli ne izmirijo. Jasno je, da je egoizem svojstvo vsega, kar živi. Naravno in po zakonu je, da tudi človek teži za tem, da si ustvari svoje življenje čim boljše. Od pamtiveka je že to stremljenje, ki pa ni znak naše dobe. Znak naše dobe je v tem, da se je pričelo to stremljenje smatrati kakor moralni zakon.

Namesto osebnega egoizma, ki ga zaradi njegove surove oblike moramo obsojati, se

* Dolžnost proti sebi in bližnjemu. Op. pis.

rač učitelj br. Wjela. Akademija je bila zaključena z narodnimi plesi, katere je spremljal na klavirju sivolasi lužiški skladatelj br. Bjarnat Krawc.

Sledil je ples, pri katerem se je nudila gledalcu — radi lepih narodnih nošenj, ki jih nosijo brhke Lužičanke — prekrasna slika.

Drugi dan je bil izlet na Čorneboh, svetlo goro Lužice, kjer so še v dobi Karla Velikega naši slovanski pradedje darovali v svobodi svojim bogovom. Himne »Hišće Serbstwo njezhjubjene . . .« in »Rjana Lužice« so odmevale daleč po okolici. Narod poje z mladino, ker hoče prebuditi onih sedem srbskih kraljev, ki spijo na Lubinu in čakajo pravega trenutka, da zbero svojo vojsko in izženejo Germane iz lepe in svete Lužice, zemlje srbske . . .

Po svečanosti na Čornebohu se je vršil v Sownecih, mali vasi pod Čornebohom, poslovilni večer. Mnogi so se odtod vrnili na svoje domove, mnogi pa so vzeli v roke popolno palico in se razpršili po Lužici, da bude v narodu narodno zavest.

Zborovanje lužiško-srbskih dijakov je že stara ustanova in zato je dan, ko se dijaški zbero na svojo »skhadžowanke«, pravi narodni praznik. Narod prihaja od vseh strani Lužice in se udeležuje zborovanja, na katerem mu dijaški poročajo o svojem izvršenem delu. Vsako leto je zborovanje v drugi vasi, ki se potrudi, da kar najlepše sprejme svojo mladino. Hiše se okrase s cvetjem in lužiškimi modro-rdečo-belimi zastavami. Vsaki narodno zavedni kmet si šteje v čast, če more v svoji hiši sprejeti in pogostiti kar največ gostov. Gostoljubnost — ta največja odlika vseh Slovanov — je pri Lužiških Srbih zelo velika. Sam sem videl, da je pri nekaterih kmetih, v času zadnjega zborovanja, prenočevalo do dvajset dijakov, a pri učitelju br. Wjeli nas je bilo dvajset štiri gostov . . .

Mnogo prej, predno so se začeli lužiško-srbski dijaški zbirati na svojih vsakoletnih zborovanjih, so že obstojale v Lipskem, Pragi, Budyšinu in Chočebuzu dijaške orga-

je polagoma vrinil kolektivni egoizem, egoizem poedinih skupin. Tako se je ustvaril dozdeven altruizem: braneč sebične zahteve posameznih skupin; vsak zastopnik take skupine lahko trdi, da ni egoist, ker pač žrtvuje svoje moči za interes drugih ljudi, to je, vrši dolžnost po moralnem zakonu. Borba strank, borba razredov, borba raznih narodov in držav, — to so same manifestacije kolektivnega egoizma, ki je dobil v naši dobi ostre in dovršene forme. Kolektivni egoizem, kakor tudi vse ostale kolektivne tvorbe, ni enostavna zbirka individualnih elementov, iz katerih sestoji; vsi ti elementi ne dajo le skupne vsote, marveč — kot po tom indukcije — povečavajo intenzivnost napetosti vsakega poedinega elementa, kakor tudi celega kolektiva. Kjer se pa križajo interesi, vidimo, da se uporabljajo, za dosego nadvlade, sredstva, čijih okrutnost presega vse meje.

Glavna tragičnost položaja ni v neprijateljstvu niti v borbi, ki dovoljuje vsa sredstva v dosego namena. Glavna tragika je v tem, da ni povoda, da bi se Evropa izmotala iz stanja, v katerem se nahaja. V smeri, v kateri je šla Evropa, je pot prehojena do kraja: svet je razdeljen na sovražne si skupine, pa tudi v srcih ljudi ni težnje o stvarnem, resničnem pomirjenju. V najboljših slučajih se začasno ustavljajo borbe in osovražnosti s pomočjo dogovorov, kompromisov.

(Dalje sledi.)

nizacije, toda brez kakršnihkoli medsebojnih vezi. Zato je leta 1875. Arnošt Muka, kot slušatelj filozofije v Lipskem, sklical lužiške dijake iz omenjenih mest v Khrosčice, kjer se je vršilo tudi prvo zborovanje, ki se od leta 1877. imenuje »Hlowna skhadżowan-ka serbskeje studowaceje mladżini«. Na vsakem zborovanju se izvoli odbor, ki uradno predstavlja lužiško-srbsko dijaštvo in organizuje prihodnje zborovanje. Predsedniki so bili mnogi veliki Lužičani, kakor Muka, Jakub Bar-Čišinski (največji lužiški pesnik), E. Holan (univ. profesor v Moskvi), J. Waltar (pesnik), M. Domaška, J. Šewčik (odličen narodni delavec), M. Andricki, G. Šwjela, O. Wićaz, J. Wjacslaw i. dr.

Leta 1911. so ustanovili stari »skhadżowan-ka« starešinsko organizacijo »Towarstwo starych knjezow«, a leta 1918. je bila ustanovljen »Zwjazk Lužiško-serbskeho Studentstwa«, ki šteje danes osem dijaških društev, od katerih je najstarejše »Societas Slavicae Budissimensis« (ust. l. 1839.) v Budyšin in »Serbowka« v Pragi (ust. l. 1846.).

Lužiško-srbski dijaki so izdajali tudi več listov. Leta 1876. so ustanovili časopis »Lipa Serbska«, kateremu je bil prvi urednik Arnošt Muka, drugi pa Jakub Bar-Čišinski. Ker pa je ta list po nekaj letih prenehal izhajati, so ustanovili leta 1886. nov list »Lužiški Serb«. Izhajal je samo leto dni, ali bil je najboljše urejevanj lužiški list. Leta 1912. je izhajala v literarnem mesečniku »Lužica« dijaška priloga, a leta 1919. je osnovan »Serbski Student«, ki še danes izhaja kot mesečna priloga »Serbskih Nowin«. Poleg omenjenih časopisov je dijaštvo izdalo tudi več knjig, od katerih so največje delo »Zbrana dela« pesnika Handrija Zejlerja, ki so izšla v štirih knjigah. Pa tudi sistematično delo za ohranitev lužiško-srbske narodnosti ni majhno. V počitnicah gredo poedinci in skupine od vasi do vasi, od hiše do hiše in propagirajo narodno zavest. Da se obdrži narodna pesem, ustanavljajo pevska društva in pojo z narodom. In ker so Lužiški Srbi po končani osnovni šoli analfabeti v svojem materinem jeziku, so zopet dijaki oni, ki uče narod lužiško-srbski jezik čitati in pisati. Tako so dijaki poleg lužiškega Sokolstva v Lužici najmočnejši nacionalni faktor. A pri nas? Vprašanje, na katero ne bom odgovarjal...

(»Sokolski Glasnik«, letnik XI., števil. 18., od 15. IX. 1929.)

Pod najvišjim pokroviteljstvom Nj. Vel. kralja Aleksandra

Jugoslovensko napredno akademsko društvo »JADRAN«

X. Slovanski večer

Tabor 18. I. 1930

Naš pokret.

Ob desetletnici svojemu kralju.

Predsednika j. n. a. d. »Jadran« in starešinske zveze j. n. a. d. »Jadran« tovariša Puc-Boris ter inž. Zajec Slavko sta bila v avdijenci pri Nj. Vel. kralju. Sprejel ju je na kraljevskem dvorcu na Dedinju v soboto 4. t. m. ob 5. uri popoldne. Predstavnika »Jadrana« sta se Nj. Veličanstvu poklonila v imenu svojega društva in starešinske zveze. Nj. Vel. kralj se je zanimal za delovanje »Jadrana« ter se pohvalno izrazil o delovanju jugoslovenske akademske omladine na ljubljanski univerzi in svoje odobravanje potrdil tudi s tem,

da je blagovolil prevzeti pokroviteljstvo nad ljubljeno akademijo 10letnega obstoja »Jadrana« ki se bo vršila 18. t. m. na sokolskem Taboru v okviru tradicionalnega »Slovanskega večera«. Delegata sta izročila Nj. Veličanstvu lepo izdelano spomenico z vsebino:

Univerzo v Ljubljani, ta najplemenitejši dar Kralja Osvoboditelja Slovencem, je sprejela akademska mladina z najglobljo hvaležnostjo. Z navdušenjem je sprejela tudi nove dolžnosti do svobodnega naroda v lastni državi in si osnovala prerajeno kulturno organizacijo za samoizobrazbo svobodnega duha: »Jugoslovensko napredno akademsko društvo »Jadran«.

Pokret ima svoje početke v l. 1848., ko je »pomlad narodov« vzbudila narodno zavest tudi Slovencem. Na Dunaju so ustanovili 28. aprila 1848. društvo »Slovenijo«, koje program je bila borba za drobtinice pravic svojemu narododu v šoli in uradu. Povzpeli so se do zahteve po slovenski univerzi. Avstrijska protislovenska reakcija je ukinila to društvo že koncem prvega leta.

Po končanem 10-letnem absolutizmu je ustanovilo 90 akademikov l. 1861. drugič »Slovenijo«, ki je morala prav tako prenehati že prvo leto.

Šele v ustavni dobi od l. 1867. si je priborila »Slovenija« končno svojo ustanovitev v tretjič 26. maja l. 1869. Vztrajala je v borbi po svojem geslu »Za svobodo in narodnost!« celo polstoletje prav do ustanovitve svobodne Jugoslavije, ko je bil dosežen program boja za narodno svobodo. Program je vseboval boj za združenje Slovenijo, za slovensko univerzo, za velikoslovensko idejo, kulturnega in političnega zblizanja, kar je rodilo prve iskre jugoslovenske ideje v javni manifestaciji na jugoslovenskem shodu l. 1871. Za temi cilji stremeč je mladina zvesto spremljala delo svojih poslancev in jih kritizirala v omahovanju in podpirala v drznem boju s svojimi manifestacijami (dr. Tomana, Razlaga, Vošnjaka, Šukljeta, Tavčarja in dr.).

Z bratskimi slovanskimi društvi je prirejala vseslovenske shode, akademije, manifestacije in tako javno budila narodno zavest svojih rojakov. Iz teh vrst je izšel dr. Ivan Tavčar l. 1874. Pokret jugoslovenske ideje je krepko nadaljevala generacija okrog l. 1890. Vodil je to generacijo eden največjih Jugoslovenov dr. Ivan Oražen. Spremljali so vse važne dogodke v življenju svojih slovanskih bratov, zlasti jugoslovenskih. Navdušeno so pozdravili l. 1903. srbskega kralja Petra in l. 1905. ustanovitev univerze v Beogradu. Takrat je med prvimi v njenih vrstah stal pok. dr. Gregor Žerjav. Iz akademskih vrst na Dunaju, v Pragi in Gradcu so izšli pionirji, ki so vzgojili predvojno jugoslovensko srednješolsko organizacijo »Preporod« (1912-14). Njen duševni vodja je bil Avgust Jenko, ki je vstopil v srbsko vojsko takoj v začetku in padel v bitki na Cer-planini.

Iz teh obrisov jasno odseva krepak razvoj slovenske mladine v dobi nesvobode. Boljšega učitelja si ni mogla želeči mladina, ki je prevzela ob ustanovitvi ljubljanske univerze tudi vso duhovno dediščino z vsemi moralnimi dolžnostmi, ki so ji velevali delati vztrajno dalje, da pomaga ustvariti Jugoslaviji najlepšo bodočnost. Zbralo se je 450 akademikov, ki so »Slovenijo« reorganizirali in si osnovali »Jadran« v mesecu oktobru 1919 do 20. januarja 1920. Program so dopolnili jasno:

»Društvo deluje za popolno združitev in edinstvo vsega jugoslovenskega naroda«. V resnici je vodil »Jadran« narodno, kulturno in socialno delo ljubljanske akademske omladine tako s svojim glasilom »Vidov dan« kakor z močnim vplivom v vseh visokošolskih in srednješolskih organizacijah.

Ponosen na svoje skromno, a navdušeno delo se »Jadran« ob svoji 10-letnici najvda-mejše klanja ljubljenu vladarju Nj. Vel. kralju Aleksandru I.

Pod najvišjim pokroviteljstvom Nj. Vel. kralja Aleksandra

Jugoslovensko napredno akademsko društvo »JADRAN«

X. Slovanski večer
Tabor 18. I. 1930

AKADEMIJA PREPORODA.

Predvečer rojstnega dne Nj. Vel. kralja je ljubljanska napredna srednješolska omladina izbrala za svoj prvi javni nastop v letošnjem šolskem letu z namenom, da proslavi na čim svečanejši način rojstni dan našega vzvišenega vladarja in da položi javnosti prve obračune svojega izvenšolskega samoizobraževalnega dela.

Akademija, ki se je vršila pod pokroviteljstvom g. direktorja Juga ter častnega damskega komiteja, v katerem so bile ge. Kramarjeva, Pucova, Jeranova, Jugova, Fettichova in Jerucova, se je vršila v dvorani Delavske zbornice, ki je bila do zadnjega kotička polna. Navzoč je bil tudi ljubljanski župan g. dr. Dinko Puc, dalje g. podpolkovnik Knežević kot zastopnik komandanta dravske divizijske oblasti, konzul Češkoslovske republike g. dr. František Reisl, podstarosta Jugoslovenskega Sokolskega Saveza in starosta Ljubljanskega Sokola br. Bogumil Kajzelj ter več drugih odličnikov.

Večer je otvoril predsednik Preporoda tov. Mile Tomažič z lepim nagovorom, proslavljajoč velika dela našega kralja, s katerimi so se uresničile ideje jugoslovenske omladine, preporodov orkester pa je zasviral državno himno. Sledil je dobro naštudirani koncertni spored. Kvartet učiteljskihnikov je zapel »Oblake« in »Moj dom«. Konzervatorist tov. C. Švigelj, ki ga je na klavirju spremljal tov. R. Galtia, je s svojim krasnim baritonom zapel Borodinovega »Domišljavca« in »Večernico iz opere »Tannhäuser«. Za svoj nastop je žel zaslužni dolgotrajni aplavz. Orkester je pod vodstvom tov. Dražila dobro izvajal »Le moulin des roses« od L. C. Disormesa. Tovarišica Milena Troštova je zapela Hatzejevo »Majko« in na koncu tri slovaške narodne pesmi, katere je na klavirju spremljal tov. Fink; mešan zbor Preporoda pa Mokranjčeve srbske narodne pesmi (II.) in Sattnerjevo »Na planine«. Pred zaključkom je bila prečitana brzojavka, ki so jo ljubljanski srednješolci poslali Nj. Vel. kralju za rojstni dan. Brzojavka glasi:

»Jugoslovensko društvo Preporod v Ljubljani se kot reprezentant ljubljanskih srednješolcev obrača k Vašemu Veličanstvu ob priliki akademije v počast najvišjega rojstnega dne z željo, da Vas Vsemogočni ohrani še dolgo let v srečo in radost celokupnega naroda. Živel ustvaritelj naših najvišjih idealov Nj. Vel. kralj Aleksander I. Ujedinitelj. — Predsednik Mile Tomažič.«

Z navdušenim odobravanjem so se navzoči pridružili čestitkam. Orkester je še zasviral nekaj komadov, s čimer je bil uradni del večera končan. Sledila je animirana zabava s plesom.

Prireditve je v vsakem oziru dobro uspela in tudi obojni namen večera je bil v polni meri dosežen.

Narodna knjigarna

v Ljubljani, Stritarjeva ul. 2

priporoča

Modne časopise, nemške, francoške in angleške, za dame, gospode in otroke, ter vse pisarniške in šolske potrebščine. Na zalogi je še nekaj starih letnikov »Ljubljansk. zvona« po znižanih cenah

Dijaški vestnik.**ŠTUDENTSKA MALA ANTANTA V PRAGI.**

Od 13. do 17. decembra 1929 je v Pragi zasedal odbor študentske Male antante. V soboto 14. decembra je bilo otvorjeno zasedanje v slavnostni dvorani Akademskega doma. Po odobrenju zapisnika skupščine delegatov v Kluzu so zborovali pristopili k drugi točki programa: k referatom o študentski situaciji v poedinih zvezah, ki so člani študentske Male antante. Istega dne je sprejel delegate skupno s predstavniki Centralne zveze čehoslovaških študentov minister zunanjih zadev dr. E. Beneš, ki je izrazil svojo radost radi pozitivnih rezultatov dela na zblizanju jugoslovenskih, čehoslovaških in rumunskih študentov in posebno naglasil naloge, ki čakajo omladino teh treh prijateljskih narodov na mednarodnem polju. Minister g. dr. Beneš je naglasil, da odločajo v mednarodni politiki nepolitični momenti: spoznavanje tujih narodov, njihove kulture, ekonomskega stanja, njihovih karakterističnih posebnosti in osebno zblizanje med posamezniki. Konceptija mednarodne politike mora iziti iz dane stvarnosti. Ako pa je treba iskati novih poti, tedaj ne zadostuje samo ta realizem. Zato je potreben tudi idealizem.

V ponedeljek, 15. dec. so z delom nadaljevali. V pretresu je tretja točka programa: realizacija programa študentske Male antante. Ministrstvom vseh držav Male antante bodo poslali memorandum, da se povišajo študentske štipendije. Rumunska kakor jugoslovenska Zveza bo poslala za mesec dni po enega svojega delegata v praško informacijsko pisarno za študije v inozemstvu, da na mestu proučijo praktično delovanje informacijske pisarne in inozemskega odbora Centralne Zveze čehoslovaških študentov ter da organizirajo slične institucije v svoji državi. »Pobratimstvo«, zveze jugoslovenskih študentov bo upravljalo ferijalno okrevališče na Jadranu in se pobrigalo, da odobri jugoslovensko prometno ministrstvo na jugoslovenskih železnicah za študente Male antante 75% popust. Enomesečno bivanje na Jadranu bo stalo s celotno oskrbo le 600 Din. Zveze bodo poslale študente, ki obvladujejo tuje jezike, v razne univerzitetne centre, da tam održe pred širšo študentsko in ostalo javnosto nekaj predavanj o aktualnih vprašanjih. Ob enem bodo zaprosili prometna ministrstva poedinih držav, da odobre popust na železnicah študentom ostalih držav Male antante.

Vtorek 17. dec. je odbor študentske Male antante pretresal vprašanje prvega kongresa študentske Male antante, ki se bo vršil med 24. III. in 1. III. 1930. v Pragi. V okviru kongresa, na katerega bo prišlo nad 100 študentov iz vseh držav Male antante, bo šest velikih prireditev. So to 3 velika predavanja: 1. predavanje o Mali antanti, 2. nacionalno-ekonomske vezi Male antante ter 3. Mala antanta in problem Črnega in Jadranskega morja. Nadalje se vršijo trije nacionalni večeri: jugoslovenski, rumunski in čehoslovaški. Poleg sodelovanja na kongresu se bodo študenti udeležili nekaj poučnih ekskurzij in to po strokovnem zanimanju (medicina, agrarna kultura, arhitektura itd.). Delo kongresa bo razdeljeno na delovne komisije: socialno, športno, kulturno in sekcijo za potovanja. Istega dne je jugoslovenski poslanik dr. G. Andjelinić priredil čajanko na čast zborovalcem.

18. XII. je izdelan predlog poslovnika kongresa. Poedine Zveze bodo na naslednjem kongresu iznesle svoje mišljenje o tem predlogu. Jugoslovenski in rumunski delegati so na podlagi dobljenih informacij izjavili, da njihov tisk o demonstracijah v Pragi ni nu-

Modna in sportna trgovina**P. Magdič****Ljubljana, Aleksandrova c. 1****Telefon šte. 2438****Vedno zadnje novosti!**

dil prave slike dejanskega položaja. Jugoslovenska delegacija je obljubila, da bo svojo javnost informirala o pravem stanju stvari in bo ob enem pozvala jug. študente, da naj v čim večjem številu studirajo v bratski Čehoslovaški. Poleg tega je jug. delegacija tožila, da plačujejo jug. študenti v Čehoslovaški dvakratno takso v šolah, ter je zaprosila Zvezo čl. študentov, da povzame v tem pogledu pri kompetentnih faktorjih energične korake. 19. XII. predpoldne so nadaljevali z diskusijo okoli finanjske strani I. kongresa v Pragi. Pripravljalni odbor se bo potrudil, da osigura za udeležence kongresa razne beneficije, da bi mogli priti v Prago tudi siromašni študenti iz Jugoslavije in Rumunije. Jug. in rum. Zveza so se obvezale, da bodo izdale mednarodne študentske legitimacije.

Ustanovitve študentske Male antante se je po več delegatih udeležilo tudi naše »Pobratimstvo«, zveza jugoslovenskih akademikov v Beogradu. — Svet slušateljev ljubljanske univerze je na tem zborovanju zastopal tov. Vekoslav Iskra.

Akademski klub za Društvo narodov bo svečano proslavil 10letnico obstoja in delovanja Društva narodov. — 14. t. m. se vrši seminarski sestanek, ki bo posvečen Društvu narodov in problemu razorožitve. Na koncu januarja se vrši svečani sestanek za vse prijatelje Društva narodov, predstavnike oblasti in tujih držav v Ljubljani. — 13. januarja zboruje Svet Društva narodov v Ženevi. Ob tej priliki bo proslavil prvo desetletje obstoja. Razveselivo dejstvo pa je, da se ta obletnica vrši v času, ko se končno urejuje ekonomske posledice svetovne vojne in ko se v Londonu pripravljajo za konferenco o po-

morski razorožitvi. — Tudi mi slavimo obstoj Društva narodov in upamo, da bo to koristilo mirnem razvoju balkanskih prilik in da bodo obvarovane pravice bratov čez mejo. — Vodja seminarja.

Reprezentančni ples slušateljev ljubljanske univerze se vrši 8. februarja 1930 v dvorani hotela Union. — Do sedaj je bila to najboljša prireditev v Ljubljani, ter je upati, da bo tudi ob tej priliki vsa Slovenija izkazala svojo ljubezen do univerze in akademikov. — Namen plesa je, da se najdejo denarna sredstva za ustanovitev bolniške blagajne in primernih knjižnic. — Poneti prireditve dokazuje dejstvo, da se je ples vedno vršil pod pokroviteljstvom Ni. Vel. kralja. — Odbor.

Kulturno-znanstveni odsek i. n. a. d. »Jadrana« priredi v ponedeljek 20. t. m. ob 20. v društveni čitalnici sestanek članstva, na katerem bo tov. Vekoslav Iskra kot delegat »Pobratimstva« poročal o ustanovitvi študentske Male antante v Pragi in o študentskih stanovskih vprašanjih vobče. Tovariši Jadranaši, udeležite se! Nečlani iskreno vabljeni.

LISTNICA UPRAVE.

Čenjene naročnike, h katerim si drzno pristevati vse tiste, ki nam niso vrnili prvih dveh, na ogled poslanih števil našega lista, najvljudneje prosimo, da poravnajo kmalu naročnino in s tem omogočijo redno izhajanje lista. — Kdor nima položnice, mu jo na zahtevo radi ponovno pošljemo.

Čenjene naročnike naprošamo, da nam morebitne napake v naslovih itd. nemudoma sporoče.

Celoletna naročnina »Omladine« (21 števil) je Din 35.— V podrobni prodaji stane »Omladina« Din 2.— Dijaki plačajo naročnino lahko v obrokih. — Novi naročniki dobe lahko še vse doslej izišle številke.

Izdaja 3. štev. se je radi božičnih praznikov in drugih nepredvidenih razlogov zakasnila. Odslej bo »Omladina« redno izhajala 10., 20. in 30. v mesecu. 4. številka pa izide 20. t. m.

Izdaja jugoslovensko napredno akademsko društvo »Jadran« (Puc Boris). — Odgovorni urednik Hrovatin Viktor. — Urejuje redakcijski odsek. — Tiska Narodna tiskarna (Fr. Jezeršek).

Za nakup

vseh pisarniških in tehničnih potrebščin se vljudno priporoča

veletrgovina s papirjem

M. Tičar, Ljubljana

Likanje moške ali damske obleke 18 Din. Kemično čiščenje 18 Din.

Vso moško, damsko garderobo najhitreje zlika, kemično čisti, temeljito pošije, na željo napravi novo podlogo, tudi obrne

Dallet - Express

Ljubljana, Stari trg šte. 19

Dijaškim krogom znižano.